

TABULKA 5 | Souhlas žáka s tvrzením o jeho vlastních sociálních dovednostech (průměrná hodnota souhlasu žáků s daným tvrzením; 1 = rozhodně ano, 4 = rozhodně ne)

Tvrzení	Průměrné hodnocení žáků		
	Celkem	GYM	OST
Dokážu efektivně moderovat diskuzi. *	2,50	2,55	2,49
Dokážu se vyjadřovat věcně, správně, jasně, stručně. *	2,14	2,13	2,14
Dokážu rozpoznat, správně interpretovat a vhodně opěťovat projevy zájmu druhých o mou osobu. *	2,05	2,12	2,04
Dokážu vyhodnotit vliv možných chyb a omylů v poznávání lidí (a případně též sociálních situací) na vzájemné vztahy (předsudky, haló efekt, stereotypizace apod.). *	2,02	1,98	2,02
Ovládám techniku řeči, vnímám a dokážu reflektovat v komunikaci význam tónu hlasu. *	1,95	1,93	1,95
Dokážu rozpoznat předstírání, klamání a lhaní, vyhodnocovat jejich pravděpodobný účel a vhodně se jim bránit. *	1,95	1,99	1,94
Dokážu vnímat, reflektovat i kontrolovat řeč vlastního těla i řeč těla druhých. *	1,91	1,90	1,91
V konfliktních situacích (např. spor, kritika) dokážu rozpoznat projevy respektující a nerespektující komunikace a vhodně reagovat. *	1,90	1,86	1,91
Dokážu rozpoznat manipulativní komunikaci a používat vhodné strategie obrany proti agresi a manipulaci. *	1,90	1,92	1,89
Dokážu posoudit obecné výhody, nevýhody a rizika kooperace (spolupráce) při řešení různých zadaných úkolů. *	1,89	1,82	1,90
Dokážu v konkrétní situaci posoudit a rozhodnout, zda je výhodné použít kooperaci (spolupráci), nebo jinou strategii k dosažení cíle. *	1,86	1,85	1,86
Zajímám se o spolužáky i o učitele a dokážu takový zájem dát vhodně najevo. **	2,21	2,15	2,22
Dokážu vhodně použít své dovednosti pro práci v týmu. **	1,88	1,86	1,88
Jsem si vědom/a faktorů, které vztahům mezi lidmi škodí nebo jim naopak prospívají, tuto znalost promítám do vlastního jednání. **	1,79	1,75	1,79
Dokážu se konstruktivně podílet na formulaci a udržování základních pravidel chování ve třídě a ve škole a respektovat je. **	1,79	1,76	1,80
Dokážu racionálně jednat v situacích soutěže, respektovat etická pravidla, osobnost soupeře, analyzovat vlastní neúspěch apod. **	1,75	1,68	1,76
Dokážu plnit různé týmové a pracovní role tak, abych přispěl/a ke splnění společných cílů skupiny. **	1,73	1,69	1,74
Projevují svým chováním respekt k základním lidským právům vůbec a konkrétně i k právům mých spolužáků a učitelů (ve smyslu zákonném, psychologickém i morálním). **	1,62	1,49	1,63
Jednám tak, aby moje chování vytvářelo a podporovalo dobré mezilidské vztahy a napomáhalo řešení problémů ve vztazích. **	1,59	1,56	1,60
Projevují svým chováním respekt k různým formám odlišnosti (různost pohlaví, etnika, kultury, náboženství, zájmů, sociálního zařazení apod.) ve společnosti i ve třídě. **	1,57	1,46	1,59
Dokážu soustředěně vyslechnout se mnou komunikujícího partnera. **	1,42	1,41	1,42
Dokážu vysílat signály aktivního naslouchání (např. přikyvování, projevování zájmu o sdělovaný obsah, verbální přitakávání apod.). **	1,40	1,32	1,41

Pozn.: GYM – žáci gymnaziálních oborů vzdělání. OST – žáci ostatních maturitních oborů vzdělání.

Pozn.: * Proměnné utvářející faktor komunikačních dovedností žáků v sociální interakci. ** Proměnné utvářející faktor dovedností žáků navazovat pozitivní sociální interakce (vztahy).

Množinu sociálních dovedností uvedených v tabulce č. 5 lze zjednodušit do podoby dvou faktorů²⁶, kdy příslušnost jednotlivých dovedností k faktoru je zachycena odlišnou barvou buňky v tabulce. První faktor je možné interpretovat ve spojení s komunikačními dovednostmi žáků v sociální interakci, druhý faktor pak ve spojení s dovednostmi žáků utvářet pozitivní sociální interakce (vztahy). Posouzení korelací mezi oběma faktory hodnocení svých sociálních dovedností samotným žákem na jedné straně a úspěšnosti žáků v testu sociální gramotnosti na straně druhé potvrzuje očekávaný, nicméně velmi slabý vztah.²⁷ Žáci tak mají tendenci hodnotit své dovednosti velmi dobře i tehdy, když v testu sociální gramotnosti dosáhli nízké úspěšnosti.

Další střípek do mozaiky hodnocení podává pohled ředitelů navštívených středních škol na změnu úrovně sociální gramotnosti žáků, kteří v posledních pěti letech přicházejí na jejich školu. Převažující spíše nepříznivý pohled ředitelů (viz graf č. 10) je v tomto ohledu více v souladu s výsledky žáků v testu sociální gramotnosti než s tím, jak žáci hodnotí sami sebe. Takto také silněji hodnotí zhoršení úrovně sociální gramotnosti nově přicházejících žáků ředitelé středních škol, jejichž žáci dosáhli v testu sociální gramotnosti horších výsledků.

²⁶ V dalších výpočtech je využito faktorové skóre žáků.

²⁷ Hodnota korelací je nižší než 0,20.